

УДК 33.338

ХАРКОВЕЦЬ Павло

аспірант кафедри фінансів, обліку та психології Українського державного університету науки і технологій, e-mail: pavel.kharkovets@gmail.com, ORCID ID: 0009-0000-6190-3746

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНИХ ФАКТОРІВ

Мета дослідження полягає в аналізі стану, структури та динаміки фінансового сектору України, визначенні ключових трендів, проблем та можливостей його розвитку як вагомого чинника, що впливає на національну економіку. **Методика.** Дослідження базується на аналізі статистичних та емпіричних даних Національного банку України, а також на вивченні змін нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері фінансових послуг. Окрім цього, було враховано думки експертів фінансового ринку для ідентифікації проблем окремих суб'єктів. Застосовуючи цілісний підхід, автор сформулював загальні тенденції, характерні для фінансового ринку в цілому. **Результати.** У дослідженні висвітлено вплив воєнного стану на структуру та динаміку фінансового сектору України, проаналізовано причини цих змін та фактори впливу. **Наукова новизна.** Наукова новизна дослідження полягає у визначенні взаємозв'язку між воєнно-політичними факторами та особливостями трансформації фінансового сектору України. Дослідження розкриває унікальний досвід впливу воєнно-політичних чинників на фінансову систему країни, що є актуальним для подальших наукових досліджень та практичних застосувань. **Практична значимість.** Практична значущість дослідження полягає в тому, що його результати надають фінансовим установам аналітичну інформацію щодо адаптації до воєнно-політичних ризиків. Результати також підкреслюють важливість врахування впливу цих факторів на стабільність фінансової системи України, а також визначення ключових ризиків та шляхів зміцнення резистентності фінансових установ і інфраструктури. Це сприятиме розробці більш ефективних стратегій управління ризиками та підтримки стабільності в умовах війни та інших

Ключові слова: фінансовий ринок, фінансовий сектор, війна, ризик, регулювання фінансового сектору, небанківська фінансова діяльність, фінансові послуги, національна економіка, військовий стан, фінансові інституції, банки, фінансові активи, трансформація фінансової системи

Постановка проблеми

Фінансовий сектор України, як і інші сектори економіки, піддається значному впливу воєнно-політичних подій, що відбуваються в країні. Військові конфлікти, анексія територій, геополітична напруга – всі ці фактори суттєво впливають на економічну та фінансову стабільність. Специфіка функціонування фінансових ринків, банківської системи, фінтех-інновацій та фінансової інфраструктури в умовах військових дій потребує глибокого аналізу та системного підходу для належного розуміння викликів та шляхів адаптації

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Тема трансформації ринку фінансових послуг під впливом воєнно-політичних ризиків є надзвичайно актуальною і в площині теоретичних досліджень і в контексті практичних дій. Це зумовлює систематичну публікацію досліджень на теми, пов'язані з темою даного дослідження органами державної виконавчої влади, зокрема Національним Банком України, Міністерством Фінансів України. З вітчизняних фахівців дану тему досліджували О. Чернишова, А. Чорновол, В. Мирончук, [2] які в своїй статті «Функціонування фінансового сектору України в умовах воєнного стану» дослідили правила, яким підпорядковувався фінансовий сектор у перші дні війни, проаналізували обмеження, що були встановлені регулятором а також надали наукову оцінку ефективності такої політики. Л. Маршук, Д. Мовчан, О.Покойовий [3] в статті «Особливості фінансової системи в умовах воєнного стану» розглянули складові фінансової системи, проаналізовано елементи фінансової системи України та основні підходи до реформування фінансової системи під час воєнного стану. У науковій праці О. Борисюк, Н. Матвійчук, Л. Хмельярська [1] приділили увагу науковому опису динамічності та непередбачуваності

фінансового ринку на даному етапі, а також дослідили питання необхідності обсягів міжнародної фінансової допомоги і здатності ефективно та раціонально її використовувати. Також уваги заслуговує стаття Ю. Заволока, О. Кузьменко, В. Кузьменко[7], де розглядається вплив останніх років на вітчизняну банківську систему, яка зазнала значних потрясінь. Виявлено, що після часткового відновлення роботи банків, яке відбулося після карантинних обмежень, ситуація змінилася через введення воєнного стану Президентом України. Також авторами проаналізовано нормативні документи, прийняті на початку війни, а також основні положення, які вплинули на організацію діяльності банків. Досліджено механізми підтримки банківської системи з боку Національного банку України. Вивчено зміни в структурі банківського сектору за останні три роки з урахуванням впливу воєнного стану. Проаналізовано динаміку обсягів кредитування підприємств, розглянуто тенденції валютного ринку за останній рік і заходи, що їх вживав Нацбанк для стабілізації ситуації

Формулювання мети статті

Мета дослідження полягає у ретельному аналізі та комплексному вивченні впливу воєнного вторгнення на фінансовий сектор України, з особливим акцентом на державне регулювання. Основним завданням є розкриття механізмів, що впливають на економічну стійкість та розвиток фінансових інституцій в умовах непередбачуваних геополітичних обставин. Дослідження спрямоване на аналіз змін у стратегіях управління ризиками, впровадженні інноваційних технологій у фінансовому секторі, а також на виявлення шляхів підвищення фінансової стійкості та забезпечення фінансової включеності населення в умовах кризових ситуацій.

Крім того, дослідження націлене на вивчення впливу державного регулювання на фінансову систему під час воєнних конфліктів. Зокрема, акцент зроблено на аналізі змін у законодавчій базі, регуляторних механізмах та нагляді за фінансовими установами з метою забезпечення їх стабільності та надійності. Отримані результати мають стати основою для розробки рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності державного управління фінансовим сектором в умовах геополітичних криз

Виклад основного матеріалу

Фінансовий ринок України складається з банківського та небанківського секторів. Банки формують банківську систему України під наглядом регулятора. Згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» [8] Національний банк здійснює нагляд і регулювання банків для сприяння безпеці та фінансовій стабільності банківської системи України. Банківський нагляд надає клієнтам, вкладникам, кредиторам і позичальникам упевненість у тому, що банки стабільно працюють, своєчасно та повністю виконують зобов'язання. Небанківський сектор включає в себе наступних суб'єктів: страховиків, кредитних спілок, фінансових компаній, ломбардів та небанківських надавачів платіжних послуг. Регулювання ринку небанківських фінансових послуг здійснюється з метою дотримання учасниками ринку фінансових послуг вимог законодавства, забезпечення рівного доступу до фінансових послуг, захисту прав та інтересів клієнтів, контролю за прозорістю та відкритістю ринку. Національний банк розробляє та впроваджує нові регуляції, зважаючи на кращі міжнародні стандарти та практики. Здійснюючи регулювання ринку небанківських фінансових послуг, Національний банк керується принципами, визначеними Законом України "Про фінансові послуги та фінансові компанії"[9] та іншими законами України. Структура та співвідношення типів гравців на фінансовому ринку свідчить про тенденції, які в цілому спостерігаються в економіці. Для спостереження, вважаю за доцільне проаналізувати поточну ситуацію, зазначити детальний склад учасників фінансового ринку, а після цього порівняти зі станом фінансового ринку до повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Пропоную на зазначеній нижче схемі ознайомитись зі станом фінансового сектору України станом на червень 2024 року.

Рис. 1. Структура фінансового ринку України станом на 01.06.24
 Джерело: [4, 5]

Згідно з рис. 1, можемо зазначити, що кількість учасників небанківського фінансового ринку в червні зменшилася з 1014 (станом на 31 травня 2024 року) до 990 (станом на 30 червня 2024 року). Кількість банків скоротилася на один – до 62. Із реєстрів виключено 12 фінансових компаній, одного life-страховика, три ломбарди та одну кредитну спілку примусово, за ініціативою заявника – чотири life-страховики та чотири кредитні спілки. Водночас одну фінансову компанію включено до Державного реєстру фінансових установ. Протягом червня трьом фінансовим компаніям, одному страховику та одній кредитній спілці анульовано всі ліцензії примусово, ще дев'ятьом фінансовим компаніям, чотирьом страховиками, трьом ломбардам та чотирьом спілкам – добровільно (на підставі поданих ними заяв). 22 фінансовим компаніям та одному страховику Національний банк погодив звуження обсягу ліцензії. Станом на 30 червня на ринку небанківських фінансових послуг працювали 548 фінансових компаній (у травні було 555), 78 страховиків non-life (було 83), 12 life-страховиків (кількість не змінилася), один страховик зі спеціальним статусом, 116 ломбардів (було 119), 120 кредитних спілок (було 125), 1 лізингодавець (було 5, але 4 внаслідок переоформлення ліцензій набули статусу фінансової установи), 40 страхових брокерів (кількість не змінилася) та 74 колекторські компанії (кількість не змінилася). Крім того, на ринку визнано 18 банківських груп (кількість не змінилася) та 30 небанківських фінансових груп (попередня кількість – 27). На платіжному ринку діє 18 платіжних систем, створених резидентами, урахуваючи державні (кількість не змінилася), та 15 міжнародних платіжних систем, створених нерезидентами (кількість не змінилася). Водночас ринок надавачів фінансових платіжних послуг не змінився: на ринку працюють 20 платіжних установ (кількість не змінилася), 12 фінансових установ, що мають право на надання платіжних послуг (кількість не змінилася), один банк – емітент електронних грошей (кількість не змінилася) та один оператор поштового зв'язку (кількість не змінилася). До інших суб'єктів, що діють на платіжному ринку, належать 44 комерційних агенти (було 42) та 36 технологічних операторів платіжних послуг (кількість не змінилася). Інформація про всіх учасників платіжного ринку міститься тут. У червні до Національного банку надійшов 501 запит від учасників ринку на реєстраційні та ліцензійні дії. Кількість запитів щодо фінансових компаній, ломбардів та лізингодавців становила 292, страховиків – 125, кредитних спілок і колекторських компаній – 49, банків – 31, операторів платіжних послуг – 4. Для розуміння тенденцій в середньотерміновій перспективі вважаємо за доцільне, порівняти стан фінансового ринку України в заданих кількісних параметрах перед повномасштабним вторгненням. Нижче представлений на інфографіці стан фінансового ринку на 31.01.2022 за двадцять днів до запровадження військового стану:

Фінансовий ринок у цифрах

Рис.2 Структура фінансового ринку України станом на 31.02.22

Джерело: [10]

Аналізуючи дані рис. 2, слід зазначити, що до початку широкомасштабного вторгнення фінансовому ринку України були притаманні різноспрямовані тенденції. З одного боку, з'явилися нові учасники ринку, з іншого – деякі суб'єкти залишали ринок. Така ситуація є природною для ринкової економіки, що свідчить про конкуренцію та динамічний розвиток. Зокрема, у січні 2022 року структура фінансового ринку була такою: було зареєстровано 26 нових гравців небанківського фінансового ринку, серед яких 20 фінансових компаній, один страховик, один ломбард, одна кредитна спілка, дві лізингові компанії та один страховий брокер.

Водночас із реєстрів було виключено 27 учасників ринку: шість фінансових компаній, три ломбарди, чотири кредитні спілки та чотири лізингові компанії припинили діяльність добровільно, а десять страховиків були виключені примусово. Станом на 31.01.2022 року на небанківському ринку діяли 133 страховики non-life (на кінець грудня 2021 р. було 142) та 13 life-страховиків (кількість не змінилася), 259 ломбардів (було 261), 275 кредитних спілок (було 278), 135 лізингових компаній (було 137), 949 фінансових компаній (було 935), 66 страхових брокерів (було 65) та 62 колекторські компанії (кількість не змінилася). Крім того, на ринку діяли 25 банківських груп і 24 небанківські фінансові групи. У січні було визнано нову небанківську фінансову групу – "Атлантик Капітал". На платіжному ринку функціонували 38 національних платіжних систем, включаючи державні, та 15 міжнародних платіжних систем. У січні 2022 року Національний банк України отримав 357 запитів від учасників ринку щодо реєстраційних і ліцензійних дій. Найбільша кількість запитів стосувалася фінансових компаній, ломбардів і лізингодавців – 247. Кількість запитів щодо кредитних установ (банків та кредитних спілок) становила 41, а страховиків – 68. Стосовно платіжних систем надійшов один запит. Протягом січня Національний банк застосовував заходи впливу до учасників небанківського фінансового ринку. Зокрема, регулятор зупинив дію однієї фінансової компанії. Також у січні регулятор анулював усі ліцензії за ініціативою заявника дев'яти установам – чотирьом фінансовим компаніям, двом страховикам, одному ломбарду та двом лізинговим компаніям. Частина наявних ліцензій за ініціативою заявників була анульована трьома фінансовим компаніям. Виходячи з того, що маємо стан та структури фінансового сектору до повномасштабного вторгнення та на даний момент, доцільно провести порівняльний аналіз за досліджуваними кількісними параметрами щодо структури фінансового ринку України (табл.1).

Аналізуючи наведені статистичні дані про динаміку фінансових суб'єктів України за період 2022–2024 років, можна зробити кілька ключових висновків. Загальна кількість фінансових суб'єктів у країні зменшилася на 46,46%, що свідчить про серйозні трансформації у фінансовому секторі. Зокрема, спостерігається суттєве скорочення кількості банків, небанківських фінансових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових установ. Такі зміни вказують на складні умови ведення фінансового бізнесу в Україні, що обумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, включаючи економічні труднощі та вплив геополітичної нестабільності.

Таблиця 1

Аналіз зміни в структурі фінансового ринку України за 2022-2024 рр.

Показники	2022 р.		2024 р.		Відхилення	
	Од.	%	Од.	%	Од.	%
Всього суб'єктів	1963	100,00%	1051	100,00%	-912	-46,46%
Банки	71	3,62%	62	5,90%	-9	-12,68%
Небанківські суб'єкти	1892	96,38%	989	94,10%	-903	-47,73%
Фінансові компанії	949	48,34%	548	52,14%	-401	-42,26%
Кредитні спілки	275	14,01%	120	11,42%	-155	-56,36%
Ломбарди	259	13,19%	116	11,04%	-143	-55,21%
Страховики	146	7,44%	90	8,56%	-56	-38,36%
Страхові брокери	66	3,36%	40	3,81%	-26	-39,39%
Колекторські компанії	62	3,16%	74	7,04%	12	19,35%
Лізингові компанії	135	6,88%	1	0,10%	-134	-99,26%

Джерело: [4, 6]

Збільшення кількості колекторських компаній може свідчити про зростаючу потребу у врегулюванні боргів, що є наслідком погіршення фінансової дисципліни та зростання проблемних кредитів. Натомість значний спад у сегменті лізингових компаній вказує на серйозні виклики для цього сектору, пов'язані зі зниженням ділової активності та збільшенням ризиків у період кризи.

Роль державного регулювання у стабілізації фінансового сектору набуває особливого значення в умовах війни. Це потребує стратегічного підходу та ефективної реакції на нові виклики, з метою забезпечення фінансової стійкості та розвитку в умовах кризи.

Порівняння кількості суб'єктів фінансового ринку України за 2022-2024 рр. надано на рис. 3. Зазначена зміна кількості і структури представників фінансового ринку зумовлена зміною структури національної економіки в цілому а також політикою регулятора. Серед іншого, в якості одного з факторів державного регулювання на початку війни, Національний Банк України прийняв Постанову №18 від 24.02.22 Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану Постанова визначає специфічні регуляторні заходи Національного банку України, які були впроваджені для регулювання банківської діяльності під час особливого періоду, зокрема у період воєнного стану. Основна увага приділяється контролю за готівковими та безготівковими операціями, а також валютними розрахунками. Зокрема, Національний банк України запровадив обмеження на готівкові операції, встановивши ліміт на видачу коштів в гривнях. Витрати, які перевищують 100 000 гривень на день, заборонено, за винятком виплат, пов'язаних з заробітною платою, соціальними допомогами та деякими іншими спеціальними випадками.

Це обмеження також поширюється на готівкові операції в іноземній валюті, де максимальна сума еквіваленту становить 100 тис. грн на день. Винятки з цього правила стосуються операцій, пов'язаних із військовими потребами, дипломатичними місіями та іншими спеціальними обставинами. Щодо безготівкових розрахунків, вони не підпадають під обмеження, за винятком випадків, регульованих окремими нормативними актами. Проте операції з валютними цінностями регулюються суворими обмеженнями: зокрема, заборонено купівлю та продаж іноземної валюти, за винятком окремих випадків, таких як операції з банківськими металами або готівкою, необхідною для забезпечення військових потреб та інших спеціальних завдань.

Банки зобов'язані забезпечувати безперебійну роботу своїх відділень і банкоматів, надавати доступ до сейфів та підтримувати належний рівень ліквідності. Окремі вимоги також встановлені для Міністерства оборони, державних органів та інших уповноважених установ, які мають забезпечувати відповідні фінансові потреби і підтримувати функціонування банків у кризових ситуаціях.

Ці регуляторні заходи спрямовані на підтримання фінансової стабільності країни та контроль за обігом коштів у періоди криз, що сприяє зниженню фінансових ризиків і ефективному управлінню економічними ресурсами в умовах нестабільності.

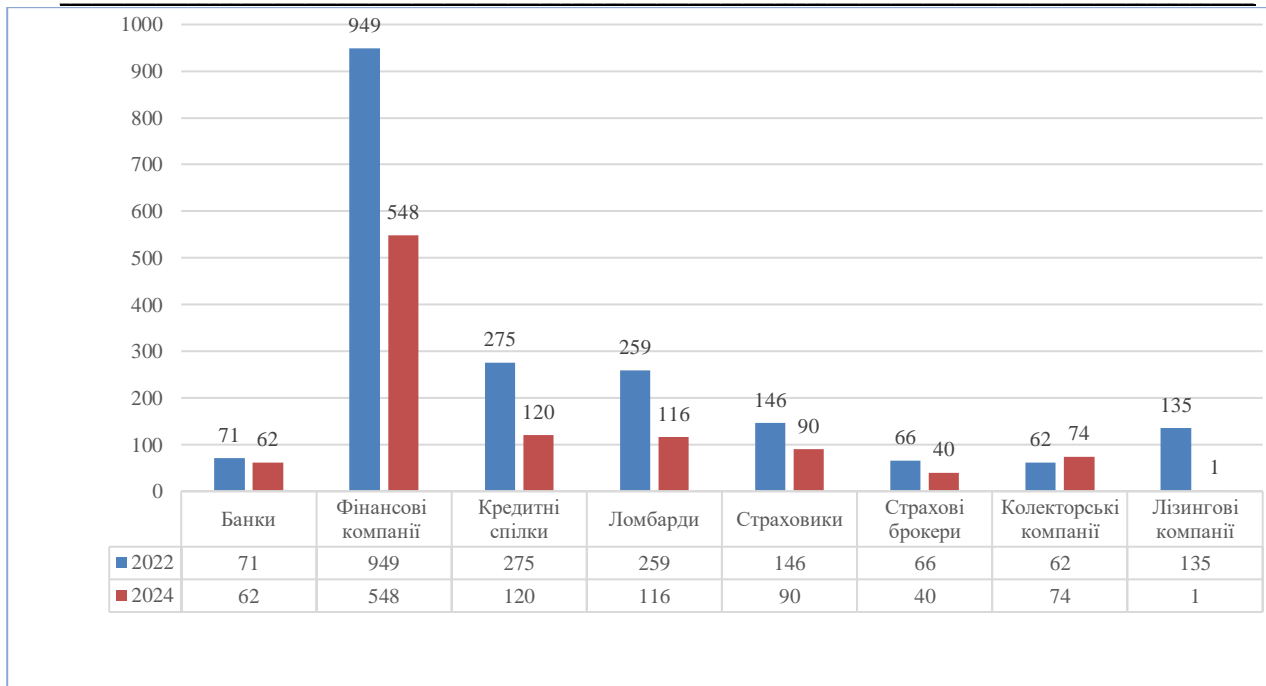

Рис. 3 Порівняння кількості суб'єктів фінансового ринку України за 2022-2024 рр.
 Джерело: [4,6]

Крім цього, постанова регулює діяльність на валютних ринках, встановлюючи обмеження та вимоги для їх учасників. Регуляторні вимоги Національного банку України, викладені в положеннях постанови, спрямовані на забезпечення стабільності валютного ринку та контроль за валютними операціями в умовах економічної і політичної нестабільності, особливо під час воєнного стану. Зокрема, постанови зобов'язують банки-емітенти використовувати курс гривні до іноземної валюти, встановлений на день проведення операції, для списання або зарахування коштів на рахунок клієнта, якщо валюта міжбанківського переказу відрізняється від валюти рахунку клієнта. Це дозволяє уникнути невизначеностей у фінансових транзакціях, забезпечуючи точність і прозорість у валютних конверсіях.

Щодо деривативних контрактів, постанови забороняють банкам укладати контракти, які передбачають зобов'язання щодо купівлі або продажу іноземної валюти чи банківських металів за гривню, а також контракти, що базуються на курсах іноземної валюти до гривні або валютних індексах. Це обмеження, яке не поширюється на свопи, спрямоване на зниження ризиків, пов'язаних із валютними коливаннями, що можуть вплинути на фінансову стабільність банків. Національний банк також встановлює ліміти на відкриті валютні позиції банків. Зокрема, загальна довга і коротка валютна позиція банку не повинна перевищувати 5%. Банки отримують інформацію про встановлені ліміти за два дні до їх введення в дію, і в разі перевищення цих лімітів зобов'язані подати оновлені плани або графіки для приведення своїх валютних позицій у відповідність протягом трьох місяців після скасування або припинення воєнного стану.

З 11 липня 2022 року резиденти зобов'язані використовувати куплену іноземну валюту не пізніше ніж за два робочі дні після її зарахування на рахунок. Це правило не поширюється на валюту, придбану для мобілізаційних заходів, державними органами або за спеціальними дозволами Національного банку. Таке регулювання покликане забезпечити оперативне використання валютних коштів і запобігти їх накопиченню без подальшого використання.

Банкам заборонено купувати іноземну валюту за дорученням клієнтів-резидентів, які мають кошти в іноземній валюті на рахунках або незавершені угоди "своп". Це стимулює клієнтів використовувати наявні валютні активи для виконання своїх зобов'язань, що зменшує потребу в додаткових валютних операціях. Банки зобов'язані перевіряти дотримання цих вимог на дату купівлі іноземної валюти. Клієнти-резиденти повинні надати банкам інформацію про загальну суму коштів в іноземній валюті на рахунках, а також про незавершені угоди "своп". Ці дані

підтверджуються підписом клієнта або в електронному вигляді, що гарантує достовірність та повноту інформації про фінансові активи. Регулятор також визначає, що деякі кошти в іноземних валютах не враховуються при визначенні умов купівлі іноземної валюти. Це стосується коштів, спрямованих на специфічні цілі, такі як мобілізаційні заходи, страхові резерви, міжнародна технічна допомога, а також кошти, що знаходяться на рахунках зі спеціальними обмеженнями або призначеннями.

Загалом, ці регуляторні норми спрямовані на підтримання фінансової стабільності, зниження валютних ризиків і забезпечення прозорості валютних операцій в умовах економічної та політичної нестабільності. Крім того, Національний банк України взяв курс на впровадження директиви ЄС Solvency II, що знайшло своє відображення у новому Законі "Про страхування", який набрав чинності у 2024 році. Принципи цієї директиви охоплюють два основні блоки: перший блок стосується забезпечення платоспроможності, включаючи порядок розрахунку регулятивного капіталу та прийнятного регулятивного капіталу з урахуванням обмежень на склад і структуру прийнятних активів, а також порядок розрахунку капіталу платоспроможності. Другий блок регулює інвестиційну діяльність страховиків, включаючи вимоги до активів для покриття технічних резервів та обмеження на інвестування.

Відомо, що деякі страховики вже добровільно залишають ринок через неспроможність відповідати новим вимогам. Крім того, існує ймовірність примусового виходу окремих компаній з ринку за рішенням Національного банку, що забезпечить додаткове очищення ринку. Нові регуляторні вимоги ставлять перед страховиками виклики у сферах ліквідності, прозорості структури власності та корпоративного управління. Це може призвести до того, що на ринку залишаться тільки ті компанії, які ведуть прозорий і цивілізований бізнес, зосереджуючи свою конкурентну боротьбу на рівні сервісу та додаткових переваг, а не на демпінгу. Аналогічні зміни очікують і ринок страхових агентів. Нові вимоги регулятора сприятимуть тому, що залишаться лише ті посередники, які безпосередньо займаються укладенням страхових договорів, а не ті, що функціонують у тіні.

Загалом, впровадження нових стандартів, зокрема системи Solvency II, яка вже використовується в Європейському Союзі, спрямоване на забезпечення більш стабільного і прозорого страхового ринку в Україні. Це, своєю чергою, призведе до подальшого скорочення кількості страхових компаній, що працюють на ринку, та підвищення якості послуг, що надаються.

Висновки

На основі наведених даних можна констатувати, що структура фінансового сектору України зазнала значних змін, що впливає на національну економіку в цілому. Особливо помітні зміни відбулися в секторі небанківських фінансових послуг, що вказує на суттєве посилення контролю з боку Національного банку України щодо дотримання ліцензійних вимог. Варто відзначити, що небанківський фінансовий сектор є менш стійким до кризових потрясінь, оскільки він характеризується меншою диверсифікацією активів та обмеженим доступом до ліквідності порівняно з банківським сектором.

Одним із ключових факторів є зменшення обсягів страхового ринку, де кількість гравців зменшилася на 38,4%. Це можна пояснити тим, що змінилася сама природа ризиків, до яких не всі страховики змогли адаптуватися. В умовах війни на перший план виходять воєнні ризики, що потребують специфічної політики управління та відповідного встановлення страхових тарифів, які ринок, в більшості випадків, не готовий приймати.

Через зниження ділової активності в національній економіці майже повністю зник сегмент лізингових компаній. Це частково зумовлено небажанням лізингодавців брати на себе воєнні ризики. Єдиним сегментом фінансового ринку, який демонструє зростання в умовах повномасштабного вторгнення, є колекторські компанії. Це є негативною тенденцією, оскільки свідчить про зростання обсягу проблемних боргів в економіці країни.

Процес звуження ринку фінансових послуг триває, адже Національний банк України посилює вимоги до формування резервів та дотримання ліцензійних умов як у небанківському фінансовому секторі, так і серед банків та страхових компаній. Важливим аспектом є також погіршення доступу

до зовнішнього фінансування для українських компаній, що створює додатковий тиск на ліквідність у фінансовій системі.

Крім того, зросла роль цифрових фінансових технологій та фінтех-компаній. Це обумовлено тим, що традиційні фінансові установи стикаються з новими викликами, а нові гравці можуть швидше адаптуватися до мінливих умов. Фінтех-компанії пропонують рішення, які сприяють зростанню безготівкових розрахунків та залученню альтернативних джерел капіталу.

KHARKOVETS Pavlo

postgraduate student at the Department of finance, accounting and psychology, Ukrainian State University of Science and Technologies, e-mail: pavel.kharkovets@gmail.com, ORCID ID: 0009-0000-6190-3746

THE IMPACT OF WAR ON THE INSURANCE MARKET OF UKRAINE: ANALYSIS OF OBSTACLES AND RESTRUCTURING OF THE FINANCIAL LANDSCAPE

The purpose. The aim is to analyze the condition, structure, and dynamics of the financial sector of Ukraine, identifying key trends. It also involves determining the major problems and growth opportunities for the financial sector as a significant factor affecting the national economy. **Method.** The study is based on the examination of statistical and empirical data from the National Bank of Ukraine, as well as the analysis of changes in regulatory acts governing financial services. Additionally, the author reviewed expert opinions on market issues related to specific entities. Using a comprehensive approach, the author was able to formulate general trends characteristic of the market as a whole. **The results.** This research presents the impact of martial law on the structure and dynamics of the financial sector in Ukraine, analyzes the causes of these changes, and identifies factors influencing the financial sector of Ukraine. **Scientific novelty.** The scientific novelty of the article lies in exploring the relationship between military-political factors and the transformation of Ukraine's financial sector. The proposed study highlights the unique experience of the impact of military-political factors on the country's financial system, which is relevant and significant for further research and practical applications. **Practical significance.** The practical significance of this article is that the research results will provide analytical information to financial institutions regarding the needs and opportunities for adapting to military-political risks. This will enable them to develop more effective risk management strategies and maintain stability in conflict conditions. Studying the impact of military-political factors on the stability of Ukraine's financial system can help identify key risks and ways to strengthen the resilience of financial institutions and national infrastructure.

Keywords: financial market, financial sector, war, risk, financial sector regulation, non-bank financial activities, financial services, national economy, martial law, financial institutions, banks, financial assets, transformation of the financial system

REFERENCES

1. Borysyuk, O., Matviychuk, N., & Khmelyarska, L. (2024). FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL MARKET OF UKRAINE DURING THE WAR. *Economy and Society*, (60). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-76> [in Ukrainian]
2. Chernyshova, O., Chornovol, A., & Mironchuk, V. (2022). FUNCTIONING OF THE FINANCIAL SECTOR OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW. *Economy and Society*, (38). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-49> [in Ukrainian]
3. Marshuk, L., Movchan, D., & Pokoyovyy, O. (2022). FEATURES OF THE FINANCIAL SYSTEM UNDER MARTIAL LAW. *Economy and Society*, (37). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-61> [in Ukrainian]
4. National Bank of Ukraine. URL: <https://bank.gov.ua/en/>
5. Ministry of Finance of Ukraine. URL: <https://mof.gov.ua/en/>
6. State Statistics Service of Ukraine. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Zvoloka, Y., Kuzmenko, O., & Kuzmenko, V. (2023). OPERATION OF THE BANKING SYSTEM AND FOREIGN EXCHANGE MARKET UNDER WAR CONDITIONS. *Economy and Society*, (50). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-3> [in Ukrainian]
8. Zakon Ukrainy "Pro banky i bankivsku diyalnist" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
9. Zakon Ukrainy "Pro finansovi posluhy ta finansovi kompaniyi" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>

Стаття надійшла до редакції: 16.05.2024
Received: 2024.10.16